

Υπάρχει Αι Βασίλης;

Ο **Αϊ Βασίλης** αποτελεί σήμερα μία διεθνή λαογραφική μορφή γνωστή σε παιδιά και ενήλικους. Είναι κυρίαρχο πρόσωπο του εορτασμού της **Πρωτοχρονιάς** και των Χριστουγέννων. Η γνωστή παρουσία του με

κόκκινη στολή, λευκή γενειάδα, τα γυαλιά του, πάντα χαμογελαστός με το σάκο με τα δώρα, πάνω σε έλκηθρο που το σέρνουν ζωηρά ελάφια ή τάρανδοι αποτελεί σήμερα σε παγκόσμια κλίμακα τον πλέον αγαπημένο ήρωα των παιδιών τις ημέρες των εορτών, ακόμη και σε χώρες μη χριστιανικές. Η σημερινή μορφή του Αϊ Βασίλη έγινε δημοφιλής με το ποίημα «A Visit from St. Nicholas» (Μια επίσκεψη από τον Άγιο Νικόλαο) που δημοσιεύτηκε το 1823. Η οπτικοποιημένη εκδοχή πρωτοεμφανίστηκε στο περιοδικό «Harper's Weekly» το 1863. Συμμετοχή στη δημοφιλία είχε και το παιδικό βιβλίο «The Life and Adventures of Santa Claus» του 1902. Η White Rock Beverages ήταν μια εταιρία αναψυκτικών που τον χρησιμοποίησε το 1915 για να πουλήσει μεταλλικό νερό, και το 1923 τζιντζερ-έλ. Το 1931 η γνωστή αμερικάνικη εταιρεία αναψυκτικών Coca-Cola παρουσίασε τον Άι-Βασίλη με πρωτοχρονιάτικα δώρα τα προϊόντα της εταιρείας στα χρώματα βεβαίως εκείνης. Υπεύθυνος για το σχεδιασμό του Άι Βασίλη με τη συγκεκριμένη μορφή ήταν ο Αμερικάνος σχεδιαστής Haddon Sundblom ο οποίος και συνεργάστηκε για δεκαετίες με την εταιρεία. Η διαφήμιση αυτή υπήρξε εμπορικά τόσο επιτυχής που έμελλε να γίνει σήμα

δημοτικότητάς της ανά τον κόσμο. Η μακρόχρονη χρήση του σε διαφημίσεις της Coca-Cola παγίωσε την εμφάνισή του και ειδικά τα κόκκινα ρούχα, αλλά οπωσδήποτε δεν ήταν δική της εφεύρεση. Για τους Ορθόδοξους χριστιανούς ο Άι Βασίλης είναι ο Μέγας Βασίλειος, ο οποίος έζησε στη Καππαδοκία που αφιέρωσε σχεδόν όλη του τη ζωή στη βοήθεια προς τον συνάνθρωπο και που θεωρείται στη παγκόσμια ιστορία ως ο εμπνευστής αλλά και πρώτος δημιουργός της οργανωμένης φιλανθρωπίας. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Μέγας Βασίλειος ήταν ψηλόλιγνος, με μαύρα μάτια και γένια¹. Ακόμη και ο Άγιος Νικόλαος στην Ορθόδοξη παράδοση αγιογραφείται ως ισχνός ασπρογένης γέροντας. Ο Μέγας Βασίλειος πέθανε στις 31 Δεκεμβρίου του 378. Τη 1 Ιανουαρίου του 379, ημέρα της κηδείας του, διατηρούμενη στη παράδοση, θεωρήθηκε (πρώτα) απ' όλους χριστιανικούς λαούς ότι φέρνει ευλογία και καλή τύχη στη νέα χρονιά¹. Τα κάλαντα Πρωτοχρονιάς πέρα από τα παινέματα κύριο πρόσωπο είναι ακριβώς ο Μέγας Βασίλειος για το έργο του οποίου γίνεται υπενθύμιση στον σπιτονοικοκύρη ώστε να επαναλάβει επ' ωφελεία βεβαίως των παιδιών που ψάλλουν εκείνα.

Στη Δύση το πρόσωπο του Santa Claus έχει ταυτιστεί με την ιστορία του Αγίου Νικολάου που φημιζόταν για τη γενναιοδωρία του. Στην ιστορία του Αγίου Νικολάου οι βόρειοι λαοί έχουν προσθέσει στοιχεία των δικών τους παραδόσεων (τάρανδοι, έλκηθρο, άστρο του Βορρά, μεγάλες κάλτσες κλπ), μια κουλτούρα που τον συνοδεύει μέχρι και σήμερα και δημιούργησε τη σημερινή φιγούρα του Santa Claus με όλα τα χαρακτηριστικά του. Στα ελληνικά δεδομένα η μετατροπή αυτή φαίνεται να πέρασε περίπου στη δεκαετία του 1950-1960, κυρίως στον αστικό πληθυσμό, από τους Έλληνες μετανάστες που με τις ευχετήριες κάρτες τους εισήγαγαν τον «Δυτικό» Αϊ-Βασίλη.